

zelf het beste. In helaas vele gevallen is dit zelfs voor het leven lang noodzakelijk. Neen, niet in alle gevallen. Hier moet ik al weer even polemiseren. Al weer op grond van gesprekken of vragen, die men deed, blijkt bij sommigen de meening te bestaan, dat geen kranke ooit weer uit een stichting ontslagen wordt, tenzij dan bij zeer hoge uitzondering. Ook dit doet de menschen dan weer geheel zonder reden huijveren, hun kranken, voor wie het soms zoo noodig is, in een stichting te doen opnemen; en men bewijst den kranken daarmee niet de rechte barmhartigheid. Het is soms niets dan de vrees: „als ik hem (haar) daarheen breng, komt hij (zij) er nooit weer uit”. En toch schreef Dr Haverkate in de Christelijke Encyclopaedie reeds duidelijk: „Geesteszieken zijn volstrekt niet ongeneeslijk; gemiddeld een derde deel van die patiënten, die in een inrichting worden opgenomen, vinden daar herstel.”³⁾ Toch blijkt hier metterdaad aan de andere zijde uit, dat we met zulk een ernstige krankheid te maken hebben, dat een groot deel der patiënten wel is aangewezen op een zeer langdurig, ja, levenslang verblijf in een inrichting. En dat nu geeft aan deze stichtingen een zeer bijzonder en voor de kerk belangwekkend karakter.

De kerk kan en mag nooit vergeten, dat deze patiënten, leden van haar gemeenschap, in de stichtingen niet alleen van hun gezin en van de maatschappij, maar ook van het instituut der kerk gescheiden zijn. Hechten wij als Gereformeerden groote waarde aan de kerk-als-instituut, dan is dit feit van niet geringe beteekenis. De kerk is van deze leden niet af; ook niet, al zijn ze nog zoo verward of versuft. Zoo lang zij in leven zijn, en in de stichting leven, houdt de kerk haar roeping tegenover deze kranken; en zij mag die te minder verwaarlozen, waar deze leden der kerk krank zijn, en de zieken bijzondere zorg der kerk verdienen. De kerk mag haar kranken niet vergeten! En doet de kerk dat niet?

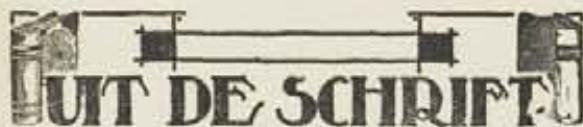
Alleen aan de Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in Nederland werden in 1935, volgens het laatste jaarverslag, meer dan 1000 leden der Gereformeerde Kerken toevertrouwd. Wie zal zeggen, hoe velen er bovendien nog in andere stichtingen voor geesteskranken zijn? Want, helaas, zelfs ons Christenvolk en onze Gereformeerde menschen zenden hun patiënten nog lang niet altijd naar de Christelijke inrichtingen. Ook daarin is zooveel verslapping en gemakzucht gekomen, die niet te verantwoorden zijn in het licht der ware Christelijke barmhartigheid, waarvoor een man als wijlen Prof. Lindeboom zijn leven lang streed en arbeidde.

Ik wil gaarne in een laatste artikel nog iets zeggen van de geestelijke verzorging in de Christelijke stichtingen, maar al zou die ook onverbeterbaar zijn, dan doet dat nog nooit iets af van de blijvende roeping der kerk, haar kranken in de inrichtingen niet te vergeten. De kerk zal wegen moeten zoeken, om aan haar roeping getrouwer dan tot dusver te beantwoorden. Zij kan er zelfs niet mee volstaan voor deze kranken in haar godsdienstoefeningen te bidden, maar zal zich zeker ook door haar diakonieën op de jaarvergadering van genoemde vereeniging en andere moeten doen vertegenwoordigen, en hun invloed doen gelden. Want de stichtingen KUNNEN op den duur, naar mijn vaste overtuiging, niet buiten de kerk; maar evenmin kan de kerk buiten deze Christelijke stichtingen. Er moet contact, levend verband, komen. Men kan niet langer los langs elkander heenleven, en zich tevreden stellen met te zeggen: „och, het gaat goed zoo!” Het gaat NIET goed zoo. Aan geen van beide zijden. En dat kan ook niet anders. Want hier wordt een belangrijke ordinantie Gods niet ernstig gehouden, maar slechts soms eens incidenteel betracht. Kerk en werk van barmhartigheid zullen elkander ook op dit gebied weer moeten vinden; en ik zou nu, van de zijde onzer kranken ziende, die zelf voor een deel dat niet meer doen kunnen, een beroep willen doen op de kerken: erbarm U onzer!

E.-V.

A. R.

3) J. H. Haverkate, Chr. Enc. III, art. Krankzinnigheid, p. 511.

UIT DE SCHRIFT

Sparen — een ultimatum aan de trouweloosheid.

En hij, antwoordende, zeide tot hem: Heere, laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven, en mest gelegd zal hebben.

Lukas 13:8.

Petrus' uitspraak over den dag des Heeren, die komt als een dief in den nacht, doet bij menigeen bij voorkeur dienst voor een oudejaars-avondmeditatie. De tekst daarentegen, die hierboven staat afgedrukt, doet bij menschen van gelijka theologische attentie bij voorkeur dienst als thema voor een nieuwjaarsmorgenmeditatie. Hij is genomen uit de gelijkenis van den onvruch-

baren vijgeboom, die nog één jaar te leven krijgt, om dan te zien of hij soms ten langen leste nog vruchten zal gaan dragen. Het is dan dat éne jaar, dat den boom nog gegund wordt, dat de gedachten associeert aan de bekende nieuwjaars-motieven.

Maar gelijk het goed en noodig is, de Petrus' uitspraak over „den dief in den nacht” in het volle, drukke leven van allen dag te plaatsen, zoo dient men ook deze andere uitspraak over den vijgeboom, die nog een jaar te leven krijgt, iedereen dag zich voor den geest te brengen. Ook dit openbaringswoord is niet tevreden met de tweede-rangs-plaats van een geleendingswoord, een motto voor nieuwjaarsmorgen. Het wil in zijn strakken ernst gelden als woord voor iedereen dag. En voor de erkenning als zoodanig hebben wij allen te meer reden, omdat toch eigenlijk dat verhaal van dien vijgeboom wel de paradoxale moot schijnt te wezen in de gelijkenis van Christus. Een bekend uitlegger, (Zahn), heeft er op gewezen, dat het merkwaardige hierin ligt, dat hier een vijgeboom plaats gevonden heeft in een wijnberg. Het is, zoo zegt hij, niets ongevoel, dat in een gewonen tuin verschillende boomsoorten een plaatsje gevonden hebben. Maar in dit geval wijst de voorstelling van het verhaal toch eigenlijk een anderen kant uit. Een heel enkele vijgeboom immers staat daar in een hof, die voor de rest slechts beplant is met wijnstokken. In vers 6 van ons hoofdstuk heet de hof een wijngaard; en in vers 7 wordt de verzorger van den tuin wijngaardenier genoemd. Deze vijgeboom is dus — om zoo te zeggen — een uitzonderingsfiguur in den alleen maar voor wijnbouw bestemden hof. Hij is, om uit de dierenwereld een beeld te nemen, een vreemde eend in de bijt. Dit brengt nu dezen uitlegger op de gedachte, dat met dien vijgeboom niet maar een willekeurig mensch of een willekeurig volk, en ook niet slechts een willekeurig conglomeraat van menschen, maar een heel bepaalde en afgesloten, nauw afgegrensd levenskring bedoeld is, n.l. de stad Jeruzalem. Immers, een „wijnberg” is heel den bijbel door, en ook dikwijls in de gelijkenissen en in de beeldspraak van Christus, een telkens weerkerende aanduiding van het heele volk van Israël als Gods eigendom. In Israëls volksgemeenschap evenwel heeft de stad Jeruzalem weer een heel bepaalde plaats. Eigenlijk is de groote stad in de entourage van het omgevende platteland altijd iets bijzonders. De groote stad leidt een ander leven, houdt een andere leefwijze er op na, dan de landelijke omgeving. In het groote stadsleven culmineert de kracht en — de zwakte van het volk. Zijn groeikracht, zijn werkkraacht, maar ook zijn zonde en zijn decadentie openbaren zich daar op een heel bepaalde manier, en zeer intensief. De groote stad heeft ook een ongeschikt besef van eigenwaarde. Zij heeft ontzaglijk veel noodig; want, zoo eenvoudig als het platteland leeft, zo'n groote slokop is de groote stad met haar hypercultuur, zooals ze het ietwat flatteus heeft leeren uitdrukken, beter is het te spreken van culturele onevenwichtigheid, en zelfvertering, en myopie. Zoo langzaam als voorts de wijnstok groeit, en zoo simpel als hij zich vertoont in het opbrengen van zijn product, dat slechts als massa-product iets kan beteekenen, zoo bloeiend en zoo „druk” en zoo vol van zware vruchten is de vijgeboom, d.w.z. in dit geval de groote stad, met name dan de hoofdstad. Is nu de vijgeboom in de gelijkenis de hoofdstad Jeruzalem, dan is het beeld duidelijk. Die trotsche stad pronkt op een zeer opvallende manier in den wijngaard van Israël's volksleven. En vruchten, dat die stad belooft! Een massa vruchten! Breed en opvallend slaat de dikke boom zijn takken en zijn wortelen in den wijngaard uit, hij voert de pretentie van zijn plaats in den wijngaard bij uitstek te verdienen.

Maar ach, nu heeft juist tegen dien vijgeboom, tegen de opvallende figuren, tegen de hooge Heeren van Exceplie, tegen de groote stad Jeruzalem, tegen de hoofdstad, Johannes de Dooper zijn dreigementen gesproken. Als hij de Farizeeën en de Sadduceeën onder zijn gehoor ziet, de leiders, de stadsélite, de bloem van Judea, dan begint hij van den boom te spreken, den hoogen boom, die ras geveld wordt: de bijt ligt reeds aan den wortel van dien boom. Toen kwam daarna de Christus; en de Dooper dacht: de boom zal nu wel dadelijk vallen. Maar in plaats daarvan wordt de boom gespaard, en heel de akker van Israël wordt weer bemest, alsof de wereld weer in het oude spoor zal blijven gaan. De zieken óók van de groote stad worden genezen. En de hooge heeren, de overheidscolleges, blijven ongemoeid, en zetten hun seignoriale leven voort, en behouden hun eerepositie in het volksleven. Is dat geen marterend raadsel? Heeft de Dooper wel terecht geprofeteerd tegen dien vijgeboom? Heeft de Messias minder haast dan zijn heraut Johannes? Wordt in het crisis-uur het tempo verlangzaamd? Heeft de Heere vergeten, toornig te zijn? Ach de boomen, de boom van Johannes, en de wonderboom van Jona.

Neen, neen, antwoordt evenwel Christus. O neen. Wat de Dooper zei was goed. Alleen maar, het oordeel wordt in zijn definitie-nemen nog uit-

gesteld, nog ópgehouden. Wel stelt de boom elk jaar teleur. Hij zal, als het zoo blijft, ten slotte móeten vallen. Maar op het voorstel van den wijngaardenier zal de eigenaar van den hof den vijgeboom, met name Jeruzalem, nog voor het laatst de kansen geven, die feitelijk hem zijn gegund en toegedacht juist als dien éenen boom, die krachtens den wil van den hofbezitter een uitzonderingspositie in den tuin gekregen heeft. Nog één jaar zal aan dezen vijgeboom bijzondere zorg besleed worden. Maar, — blijven dan de vruchten nóg weg, dan valt hij onverbiddeijk.

Als Christus dat gezegd heeft, trekt Hij verder naar Jeruzalem. Hij doet in deze stad veel weldaden, geneest er buitengewoon veel zieken, heeft zelfs, in het laatst van zijn leven in vernedering hier op aarde, een massagenezing in die stad verricht, en de stem van zijn profetische prediking zoo luid mogelijk juist daar doen hooren. Was dat het sparen van dien boom? Ja, zeker. En eigenlijk was het nog heel wat meer. Het was bemesting. Maar wie goed toe-zag, en de gelijkenis van den vijgeboom in zijn hart bewaard had, die begreep het goed: die genezingsweldad in die laatste week, die had de klem van een ultimatum. Elke nieuwe voorraad mest, elke nieuwe zegening is een ultimatum. En terwijl Christus als geneesmeester optreedt over de stad, broedt zijn hart, dat ambtelijk klopt in gehoorzaamheid, reeds over haar oordeel en verderf.

Ook hier spreekt ons weer toe, en spreekt ons vleesch weer tegen, de hoodschap van de „ergernis”, de „dwaasheid” van de prediking van Jezus. Blinden leeren zien, lammen gaan loopen, kinderen worden gezegend. Bethesda ziet Hem in zijn onfermende liefde. Maar het is alles, ultimatum. En zóó is nóg elke zegen in het leven van wie zich van God vervreemd een ultimatum. Het is — wat de intensiteit betreft — misschien het uiterste bevel, wijl, wat den tijd aangaat, wellicht het laatste. De geneesmeester, die een jaar lang den onvruchtbaren boom uitbundig heeft verzorgd, heeft de bijt reeds aan den wortel van den boom gelegd. En als hij komt straks om te slaan, dan komt hij als een dief bij nacht. Alle zegen in den tijd is voor het vleesch een ultimatum, dat men toch zal leeren bidden om den zegen voor de eeuwigheid.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

Brunner over de religie. (II.)

4. De vorige maal zagen we, dat Brunner — hoe verwonderlijk dit juist op zijn standpunt wezen moge — zich in zijn „godsdienstfilosofie” heeft aangesloten bij de zeer oude, en verdachte, theorie van den „Logos spermatikos”, d.w.z. van den Logos (het Woord Gods, het ongeschapen Woord, ook wel de Zoon), die bevruchtend zou hebben ingewerkt op het geschapene, die daarin „zaden” van zichzelf zou hebben laten vallen, en derhalve oorzaak ervan zou zijn, dat nergens de goddelijke waarheid, het Woord Gods, geheel en al ontbreken zou, dat integendeel onder alle volken en in alle tijden die Logos aansluiting vinden zou, en — ook zonder Schriftuurlijke openbaring of Christelijke prediking — nergens op een fundamentele, radikale antithese zou stuiten.

Nu is „Logos spermatikos” enkelvoud. De Logos. Het Woord.

Het principe van den „Logos spermatikos” heeft sommigen evenwel er toe gebracht, ook in het meervoud te spreken. Zij spraken dan van „logoi spermatikoi”, d.w.z. van onderscheidene drijvende, bewegende krachten in de wereld, in welke dan de eigenlijke „Logos spermatikos” zich zou ontplooiën. Dit heidensche motief, dat Origenes tevergeefs heeft willen christianiseeren door de onzalige verbintenis van platonische en bijbelsche gedachten, keert in de ongelooftige filosofie — h. v. nog bij Keyserling — telkens terug, met name in evolutionistische kringen.

Op zichzelf is het dus al bevreemdend, dat Brunner in hetzelfde geschrift, waarin hij nog bij Kierkegaard en Barth aansluiting zoekt, dit motief van den „Logos spermatikos” zoo naar voren brengt; dat was feitelijk even fataal voor de dialectische theologie als het invoeren van het begrip „aanknoopingspunt” (van Gods werk in ons).

5. Men moet evenwel — wil men eerlijk zijn — er mee rekenen, dat Brunner het begrip van den „Logos spermatikos” anders wil uitgewerkt zien, dan de „Aufklärung” en het idealisme pleegden te doen. Hij neemt, zegt hij, zijn uitgangspunt in de Christusopenbaring. Van hem, d.w.z. van den vleeschgeworden Logos uit alleen kunnen wij de waarheidsfragmenten (vgl. het beeld van het zaad) der verschillende religies en den betrekkelijken „zin” der godsdiensthistorische evoluties leeren kennen, zooals men alleen van den top eener pyramide af een overzicht krijgt over alle punten van die pyramide.

Op zichzelf nu zou deze stelling misschien nog de moeite eener nadere bespreking loonen. Maar het is voor ons hier niet noodig, wijl Brunner zelf dadelijk bewijst, dat zijn „pyramide” ditmaal slechts imaginair is en derhalve het kiezen van een „uitgang”

punt” in eens. Immers, steeds met stelling is (Erfüllung) Christus óó denis is. I epiële steld en ge toekomende dat van al Aan Christ onwaarheid elders het p tot den Christos k Hem ver

Natuurlijk overige b kennen, h die slecht heeten kan slechts: w beeld der naderes wijderen, l „openbarin maar iets Brunner b aan de nie behalve de in het uit doemdt sceptic zijn langs kregen stel God en „baring” inhoud noch tegen over de Se ner; meer formeel hammed-o openbarin Dat we ner zelf. Z een ontwil maar — J ontwikkel terugkome kos”, zegt „is dan de geschied woord in is de zin- haar Chris een geheel Indien i ernst op daarvan g Logos-deel wil, kunn omdat Brun uit 1 Co Grosheide, Grieksche niet moet door „to de partijse blijkbaar ontken zelf toek andere. Ti zou verta tus gedeel de vraag aanwezig dom, boe dien: Pau dat Christ kouze van spermatike der dial in strijd. En het op velen l vinden in proces der zich op h en klaar

Hij is o Ook in i En daar volgen, er hem aan.

De Sync

De W. dingen op „Geen Du doet wat brochure, de eenvou De Meyne dat hij ov dat ik er moeten k miek wor

De Sync

De W. dingen op „Geen Du doet wat brochure, de eenvou De Meyne dat hij ov dat ik er moeten k miek wor

De Sync

De W. dingen op „Geen Du doet wat brochure, de eenvou De Meyne dat hij ov dat ik er moeten k miek wor

De Sync

De W. dingen op „Geen Du doet wat brochure, de eenvou De Meyne dat hij ov dat ik er moeten k miek wor

De Sync